

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

CCMI/041
Zmiany w europejskim
przemysle włókienniczym
i obuwniczym

Bruksela, 7 lutego 2008 r.

RAPORT INFORMACYJNY

Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle (CCMI)
w sprawie
zmian w europejskim przemysle włókienniczym i obuwniczym
(raport informacyjny)

Sprawozdawca: **Claudio CAPPELLINI**
Współsprawozdawca: **Jerzy GARCZYŃSKI**

Administrator: CÓLERA RODRÍGUEZ

Dnia 17–18 stycznia 2007 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, działając na podstawie art. 31 swego regulaminu wewnętrznego, postanowił powierzyć Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle opracowanie raportu informacyjnego w sprawie

zmian w europejskim przemyśle włókienniczym i obuwniczym.

Prace przygotowawcze zostały przeprowadzone przez członków i eksperta we współpracy ze sprawozdawcą oraz ze współsprawozdawcą.

Grupa analityczna: <i>Zmiany w europejskim przemysle włókienniczym i obuwniczym</i>	Przewodniczący:	Linus LASIAUSKAS (LT – Gr. I)
	Sprawozdawca:	Claudio CAPPELLINI (IT – Gr. III)
	Współsprawozdawca:	Jerzy GARCZYŃSKI (PL – kat. I)
	Członkowie pp.:	BOOTH (II cat. – UK) POP (III cat. – RO) SCHALLMEYER (II gr.– DE)
	Ekspert:	Pierluigi MONTALBANO (z ramienia sprawozdawcy)

Grupa spotkała się dwukrotnie:

- 19 września 2007 r.
- 3 grudnia 2007 r.

Raport został przyjęty przez Komisję Konsultacyjną ds. Przemian w Przemysle (CCMI) 4 lutego 2008 r.

*

* *

Równocześnie z wyżej wspomnianymi posiedzeniami członkowie grupy analitycznej zorganizowali szereg dodatkowych inicjatyw w celu zgłębienia kluczowych zagadnień omówionych w niniejszym raporcie. Spośród tych inicjatyw należy przypomnieć przede wszystkim organizację wysłuchania publicznego w sprawie zmian w europejskim przemyśle włókienniczym i odzieżowym, które odbyło się w Porto 30 października 2007 r. w Centrum Technologii Przemysłu Włókienniczego i Odzieżowego CITEVE (Vila Nova de Famalicão, Portugalia) i w którym wzięło udział wiele kluczowych organizacji przedstawicielskich, a także organizację różnych wyjazdów i wizyt w lokalnych ośrodkach produkcyjnych, takich jak na przykład okręg włókienniczy Sora we Włoszech czy Włoskie Stowarzyszenie Obuwnicze w Mediolanie we Włoszech. Ponadto członkowie grupy

analitycznej współpracowali z przedstawicielami Komisji Europejskiej (szczególnie DG ds. Przedsiębiorstw, DG ds. Zatrudnienia i DG ds. Handlu), a także z badaczami z Fundacji Dublińskiej i zainicjowali kontakty z lokalnymi stowarzyszeniami MŚP (na przykład z CNA Federmoda, Confartigianato Fed.Naz.Moda, Union Tessile Confapi), z przedstawicielami Komitetu Regionów oraz z ACTE (Stowarzyszenie Europejskich Wspólnot Przemysłu Włókienniczego), z niektórymi z głównych regionów o wysokim stopniu specjalizacji w tym sektorze, ze stowarzyszeniami konsumentów (na przykład z portugalskim stowarzyszeniem DECO), z Włoskim Instytutem Promocji Przemysłowej, a także z przedstawicielami Departamentu ds. Handlu, Tekstyliów i Odzieży USA. Niniejszy raport informacyjny zostanie ponadto uzupełniony o załącznik statystyczny analizujący sytuację w sektorze, który będzie poddawany regularnej aktualizacji¹.

1. Wnioski i zalecenia

- 1.1 **Przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy w UE-27 stanowi istotny element europejskiej branży wytwórczej**, zarówno pod względem ogólnej wielkości produkcji, jak i pod względem wytwarzanej wartości dodanej, a szczególnie z punktu widzenia zatrudnienia. Niemniej obecnie panują w nim tendencje spadkowe, co wskazuje na konieczność podjęcia działań sprzyjających przekształceniom sektora i pomagających mu w określeniu swojej pozycji na globalnym rynku podlegającym silnej konkurencji.
- 1.2 Wraz z międzynarodową liberalizacją handlu w tej branży, która nastąpi w pełni po wygaśnięciu protokołu ustaleń UE-Chiny 31 grudnia 2007 r., powinny zatem zostać wprowadzone odpowiednie mechanizmy **monitorowania przepływów** oraz specjalne „**systemy wczesnego ostrzegania**”, jak również mechanizmy będące w stanie chronić przedsiębiorstwa europejskie przez ewentualną **nieuczciwą konkurencją**.
- 1.3 Co więcej, CCMI przyłącza się do Parlamentu Europejskiego², wyrażając obawę o utrzymanie wysokich barier taryfowych i nietaryfowych w wielu krajach trzecich, i apeluje do Komisji o **zagwarantowanie lepszych warunków dostępu do rynków** tych krajów dla wyrobów europejskiego przemysłu włókienniczego i obuwniczego.
- 1.4 Jednocześnie CCMI dostrzega kluczową rolę nowych krajów wschodzących z Azji i „nowych niepodległych państw” Europy Środkowo-Wschodniej (zwłaszcza Rosji) w kształtowaniu się dynamiki międzynarodowego popytu oraz **pierwszoplanowe znaczenie, jakiego nabrały ostatnio stosunki europejsko-azjatyckie** w promowaniu europejskiej produkcji o wysokiej wartości dodanej.
- 1.5 CCMI podkreśla ponadto **zasadnicze znaczenie poszanowania podstawowych praw pracy w formie zawartej w kluczowych, minimalnych normach MOP**, ratyfikowanych przez

¹ Zostanie wkrótce wydany w formie broszury i udostępniony na stronie CCMI.

² Wspólny wniosek o rezolucję w sprawie przyszłości sektora włókienniczego po 2007 r., przyjęty przez Parlament Europejski 13 grudnia 2007 r.

większość państw członkowskich. CCMI uważa, że nie do przyjęcia jest tzw. „dumping społeczny” i proponuje ustalenie wiążących norm o charakterze technicznym, społecznym i ekologicznym ukierunkowanych **na wzmocnienie „europejskiego modelu społecznego” na świecie, zgodnie ze strategią lizbońską.**

- 1.6 W celu przewyciężenia ograniczeń związanych z charakterem łańcucha wartości w tej branży, który jest rozdrobniony, o przewadze małych, średnich przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw, trzeba **przemysleć kompleksowo strategię grupowania i tworzenia sieci kontaktów**, rozwijając współpracę wewnątrz branży, poświęcając szczególną uwagę roli MŚP, wzmacniając **synergie między różnymi fazami procesu produkcyjnego oraz między nim a łańcuchem dostaw i logistyki**. W tej perspektywie szczególnej wagi nabiera **wzmocnienie dialogu eurośroziemnomorskiego** oraz podjęcie konkretnych środków w celu rozwinięcia zintegrowanej branży obejmującej przedsiębiorstwa po obydwu brzegach Morza Śródziemnego, zgodnie z propozycjami Parlamentu Europejskiego odnośnie do utworzenia eurośroziemnomorskiej strefy produkcji w sektorze włókienniczym³.
- 1.7 Fakt, że sektor ten zatrudniający 3,2 milionów osób (około 9,3% całkowitego zatrudnienia w sektorze wytwórczym) o silnej przewadze kobiet (65% wszystkich zatrudnionych), w ciągu ostatnich dziesięciu lat odnotowywał stałą tendencję do utraty miejsc pracy, szczególnie skłania do pilnego podjęcia konkretnych i szybkich działań. Dlatego **niezbędne jest podniesienie istniejących standardów szkoleniowych i zainwestowanie w tworzenie nowych wysoko wykwalifikowanych profili zawodowych**. W tym względzie CCMI podkreśla **potrzebę wsparcia kształcenia i kultury w zakresie nauk ścisłych**, tak by ożywić przedsiębiorczość wśród ludzi młodych i ich zainteresowanie zawodami oraz studiami technicznymi, **poprzez kampanie medialne podnoszące świadomość**, a także realizację praktycznych inicjatyw w celu promowania większego zaangażowania ludzi młodych w ten sektor.
- 1.8 Równie istotna jest **potrzeba antycypowania przemian przemysłowych**, jakim sektor ten będzie musiał stawić czoła w nadchodzących latach. Mając to na uwadze, **zaleca się rozpowszechnianie „najlepszych praktyk” i innowacyjnych rozwiązań stosowanych na szczeblu europejskim również dzięki większemu zaangażowaniu partnerów społecznych**. Z zatrudnieniem i wymiarem społecznym wiąże się również zagadnienie europejskiej polityki zamówień publicznych, które przyczyniają się do wytworzenia ok. jednej piątej PKB w UE-27. Przedsiębiorstwa w tym sektorze mogą czerpać w istocie duże korzyści z **nowej polityki zamówień publicznych, która stymuluje innowacje**, szczególnie w sektorach, w których techniczne wyroby włókiennicze znajdują największe zastosowanie, to znaczy głównie w sektorze medycznym, obronnym i transportowym⁴.

³ „Euro-Mediterranean Dialogue on the Future of the Textiles and Clothing Sector” (2004-2006). Sprawozdanie współprzewodniczących grup roboczych, lipiec 2006 r.

⁴ Więcej informacji na ten temat znaleźć można w „Guide on dealing with innovative solutions in public procurement – 10 elements of good practice”, SEC(2007) 280 z 23 lutego 2007 r.

- 1.9 Uznając, że UE-27 ma wiodącą pozycję na świecie pod względem wykorzystania technologii i innowacji w procesach produkcyjnych przemysłu włókienniczego, odzieżowego i obuwniczego, należy podkreślić konieczność poczynienia inwestycji pomocnych w utrzymaniu tej przewagi konkurencyjnej na przestrzeni czasu, poszerzając pojęcie innowacji na wszelkiego typu postęp technologiczny mający bezpośredni lub pośredni wpływ na sektor. W tym względzie należy koniecznie zapewnić **wsparcie dla rozwoju ośrodków doskonałości i wzmocnić partnerstwa technologiczne** (w tym ICT) między istniejącymi i nowymi platformami technologicznymi oraz pomiędzy nimi a głównymi obszarami polityki i programami europejskimi na rzecz badań i rozwoju (szczególnie VII programem ramowym) w celu połączenia wszelkich dostępnych zasobów. Ponadto konieczny wydaje się **nowy wizerunek branży**. Jego promocja powinna obejmować projekty pilotażowe mające na celu zapewnienie ścisłej współpracy między ośrodkami wzornictwa i wiedzy w tym sektorze na wszystkich szczeblach (UE, krajowym i regionalnym). Te projekty pilotażowe powinny **ułatwiać dostęp do kredytu** szczególnie małym i średnim przedsiębiorstwom i prowadzić do **większego skoncentrowania uwagi na technologii i innowacji**.
- 1.10 Po tym wstępie, należy podkreślić, że **liczne inicjatywy prowadzone przez główne podmioty instytucjonalne (UE, państwa, regiony) oraz osoby prywatne (przedsiębiorców, związki zawodowe, konsumentów itd.)** – mimo że okazały się istotne dla przekształcenia i ożywienia sektora w odpowiedzi na presję globalnej konkurencji – **były pozbawione wszelkiej koordynacji, horyzontalnej czy wertykalnej, która pozwoliłaby powiązać oczekiwane korzyści w systematyczny sposób**. Zatem uważa się, że właściwe byłoby **poszerzenie roli i odpowiedzialności Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle w tym sektorze**, pod względem **monitoringu dialogu między partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi stronami oraz zapewnienia zdolności do przełożenia wyników dyskusji na konkretne działania**. Odpowiedzialność ta powinna obejmować różne obszary polityki wspólnotowej (przedsiębiorstwa, sprawy społeczne, handel, cła, stosunki zewnętrzne), które wpływają na branżę włókienniczą, odzieżową i obuwniczą, a powinno ją dopełniać sporządzenie rocznego raportu informacyjnego dla różnych instytucji europejskich i krajowych oraz innych zainteresowanych organów gospodarczych (np. Federalna Komisja Handlu i organy celne USA).
- 1.11 Biorąc pod uwagę liczne problemy tego sektora, takie jak walka z podrabianiem towarów, ochrona własności intelektualnej, środowisko i rozwój zrównoważony, ochrona konsumentów, itd., Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle opowiada się za wprowadzeniem **europejskich uregulowań odnośnie do pochodzenia, identyfikowalności i etykietowania importowanych i eksportowanych towarów**, co zwróciłoby uwagę na ważne etapy produkcji wartości dodanej w łańcuchu wartości, jak również opowiada się za wprowadzeniem procesów i produkcji ukierunkowanych na efektywność energetyczną i na stosowanie energii ze źródeł odnawialnych⁵.

⁵ Więcej informacji można znaleźć na stronie www.bess-project.info.

- 1.12 Szczególnie w odniesieniu do ochrony konsumentów CCMI potwierdza **potrzebę dostarczenia konsumentom jasnych i zrozumiałych informacji na temat produktów**. Jakikolwiek podejmowane środki nie mogą być postrzegane jako alternatywa dla krajowej lub europejskiej ochrony prawnej, lecz raczej jako dodatkowy instrument zapewniający uczciwe warunki konsumentom i dostawcom towarów i usług.
- 1.13 Jednocześnie CCMI z jednej strony **niepokoi się o nadmierne obciążenie biurokracją wynikające z przyjęcia rozporządzenia REACH (szczególnie w odniesieniu do MŚP)**, a z drugiej strony odnotowuje, że **ochrona środowiska może przynieść temu sektorowi nowe szanse**. Mogą one wynikać z przyjęcia procesów produkcji zrównoważonej ekologicznie, między innymi w sektorach w dużym stopniu zależnych od wykorzystania produktów chemicznych, lub z rozwoju tekstyliów ekologicznych. Również w tym wypadku ukierunkowana kampania informacyjna w tej dziedzinie może odgrywać istotną rolę, jeżeli chodzi o wzmocnienie znaczenia zasad zrównoważonego rozwoju zarówno w produkcji, jak i marketingu.

2. Definicja sektora

- 2.1 Niniejszy raport informacyjny dotyczy **makrosektora wytwórczego „produkcja tkanin, wyrobów włókienniczych i obuwia”** zgodnie z definicją zawartą w „Klasyfikacji działalności gospodarczej” (NACE rev. 1.1) w podsekcjach DB i DC (działy 17, 18, 19) i w podsekcji DG, dział 25.⁶ Ten makrosektor obejmuje liczne rodzaje działalności w branży włókienniczej i wyroby włókiennicze, odzieżowe, futrzarskie, skórzane oraz odnosi się do licznych procesów przemysłowych, przedsiębiorstw i struktur rynkowych⁷.
- 2.2 Definicja ta, chociaż standardowa, nie obejmuje całej serii działalności, jak na przykład badania i rozwój, wzornictwo, dystrybucja i sprzedaż hurtowa oraz detaliczna, które stanowią istotnie zasadnicze ogniwa całej łańcucha wartości w tym sektorze. Jednak te działalności, ze względu na swój charakter i specyfikę, są oddzielone od sektora wytwórczego będącego przedmiotem niniejszej analizy i są sklasyfikowane w innych kategoriach NACE. Trzeba jednak podkreślić, że wartość społeczno-ekonomiczna całego sektora jest w sumie większa niż wydaje się to na podstawie analizy zawężonej do sektora wytwórczego.

⁶ Dział 17 „Produkcja tkanin”, Dział 18 „Produkcja odzieży; wyprawianie i barwienie skór futerkowych”; Dział 19 „Produkcja tkanin”, produkcja toreb bagażowych, toreb ręcznych, wyrobów rybackich, uprząży i obuwia”; Dział 24.7 „Produkcja włókien chemicznych”.

⁷ Obejmuje przygotowanie i produkcję włókien tekstylnych, naturalnych i chemicznych; produkcję wyrobów włókienniczych o splocie dzianinowym lub szydełkowym; Wykańczanie (np. pranie, drukowanie, farbowanie, plastyfikacja itd.); produkcja z tkanin wyrobów odzieżowych i artykułów włókienniczych o splocie dzianinowym lub szydełkowym (tzw. przemysł włókienniczy); produkcja dywanów i wyrobów włókienniczych dla domu, przemysłu i do użytku technicznego, łącznie z tzw. włókiennictwem technicznym; produkcja obuwia.

3. Ogólna sytuacja branży

- 3.1 **Przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy jest kluczowym elementem przemysłu wytwórczego w UE-27.** Skupia on ok. 250 tys. przedsiębiorstw, generuje obroty rzędu 240 mld euro i wytwarza ok. 4% całkowitej wartości dodanej całego przemysłu wytwórczego UE-27 (z czego niemal połowę wytwarza sam sektor włókienniczy). Jest to jedyny sektor w UE, w którym wśród pracowników (łącznie 3,2 mln osób) przeważają kobiety (64,5%), i zatrudnienie w nim stanowi 9,3% ogółu zatrudnienia w sektorze wytwórczym UE-27, w którym największy udział ma przemysł odzieżowy (ok. 1,5 mln). UE jest głównym odbiorcą i eksporterem w tym sektorze, a jego udział w rynku światowym wynosi blisko 20% (dane z 2005 r.).
- 3.2 Z punktu widzenia specjalizacji regionalnej **Włochy są głównym producentem i wytwórcą wartości dodanej oraz zatrudnienia w tym sektorze** (generują one samodzielnie ponad połowę obrotów tego sektora i ponad 25% całkowitego zatrudnienia). Większość włoskich przedsiębiorstw włókienniczych i odzieżowych, zajmujących się przede wszystkim konfekcją odzieżową i produkcją futer, koncentruje się w regionach: Emilia Romania, Lombardia i Toskania, podczas gdy ponad 30% firm obuwniczych znajduje się w regionie Marche⁸. **Niemniej jednak sektor ten odgrywa znaczącą rolę w większości państw członkowskich**, głównie w Niemczech – które są światowym liderem w produkcji materiałów do celów technicznych i przemysłowych – Wielkiej Brytanii, Francji i Hiszpanii.
- 3.3 Jednocześnie sektor ten przyczynia się w przeważającej części do specjalistycznej produkcji w Rumunii, Portugalii, na Litwie i Estonii, a także na Słowacji, Węgrzech, w Słowenii i ogólnie rzecz biorąc – w większości regionów Europy Środkowo-Wschodniej⁹. Do przykładów klastrów wyspecjalizowanej produkcji w tych krajach należą:
- w przemyśle włókienniczym – północno-wschodnie i środkowe regiony Rumunii, północna Portugalia, województwo łódzkie w Polsce, region Severozapaden w Bułgarii i Severovýchod w Republice Czeskiej,
 - w sektorze odzieżowym – północna Portugalia, Seweren Centralen w Bułgarii, województwo łódzkie w Polsce, północno-wschodnia Rumunia i Južen Centralen w Bułgarii,
 - w sektorze obuwniczym – północna Portugalia, zachodnia Rumunia, północno-zachodnia Rumunia i region La Rioja w Hiszpanii¹⁰.

⁸ Więcej informacji na temat produkcji krajowej we włoskiej gospodarce można znaleźć na stronie Włoskiego Instytutu Handlu Zagranicznego (www.ice.gov.it).

⁹ „European business” – „Facts and figures” – wydanie z 2006 r.

¹⁰ Wyżej wymieniono klastry charakteryzujące się wysokim wskaźnikiem specjalizacji. Więcej informacji na temat danych i przyjętej metodologii można uzyskać w Europejskim Centrum Monitorowania Klastrów (European Cluster Observatory).

- 3.4 Chociaż przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy obejmuje różnorodne produkty i procesy przemysłowe, z których pewne (na przykład w sektorze włókienniczym) są bardziej kapitałochłonne, a inne bardziej pracochłonne (na przykład, w sektorze obuwniczo-odzieżowym), to – **ogólnie rzecz biorąc – wykazuje on negatywny trend, jeżeli chodzi o produkcję** (średnio -40% w latach 2000–2007). Ogólne zatrudnienie w tym sektorze zmniejszyło się o 20% od 2000 r., podczas gdy w ostatnim dziesięcioleciu przemysł obuwniczo-odzieżowy stracił ok. 50% wartości dodanej¹¹. **Sektor obuwniczy jest szczególnie narażony na konkurencję ze strony nowych rywali, głównie Chin i Wietnamu.** Chociaż sektor ten zatrudnia ok. 1% całej siły roboczej (ok. 360 tys. pracowników), to generuje on jedynie 0,5% całkowitej wartości dodanej sektora wytwórczego UE-27 ze względu na dużą zależność od czynnika pracy i na wydajność o ok. 40% niższą od innych sektorów przemysłowych w Europie¹². Utrudnia to rozpowszechnianie innowacji, narażając przedsiębiorstwa w tym sektorze w większym stopniu na międzynarodową konkurencję¹³.
- 3.5 **Wpływ liberalizacji handlu przyczynił się w znaczący sposób do przyspieszenia negatywnego trendu w tym sektorze, lecz nie był, jak widać, decydujący.** Inne kluczowe czynniki dotyczyły dynamiki europejskiego wzrostu i związanej z nią ewolucji konsumpcji osobistej, zmian w zakresie dystrybucji i logistyki spowodowanych nowymi normami ekologicznymi i ochroną zdrowia, zmian kosztów energii i transportu w przedsiębiorstwach, za sprawą których wynagrodzenie staje się coraz mniej istotnym czynnikiem w ustalaniu cen końcowych towarów, jak też zmian kursów wymiany, które wpływają obecnie niekorzystnie na wspólnotowy eksport¹⁴. Sektor włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy odzwierciedla zjawisko zachodzące na szerszą skalę we wszystkich europejskich branżach wytwórczych, gdzie odnotowuje się ogólne przesunięcie zatrudnienia z sektora przemysłowego do sektora usługowego. Można również zaobserwować znaczącą restrukturyzację przemysłu ze względu na zmiany demograficzne. „Jedna trzecia przedsiębiorców w UE, głównie właściciele przedsiębiorstw rodzinnych, wycofa się z rynku w ciągu najbliższych dziesięciu lat. Ocenia się, że zjawisko to dotknie niemal 690 tys. małych i średnich przedsiębiorstw i wpłynie na 2,8 mln miejsc pracy każdego roku”¹⁵. Jeżeli kwestia tego typu trendów nie zostanie starannie podjęta, szerokie negatywne skutki mogą wystąpić na wszystkich szczeblach, hamując konkurencyjność całego przemysłu UE i wpływając jednocześnie na zatrudnienie.

11 Źródło: „Badania konkurencyjności, sytuacji gospodarczej i lokalizacji produkcji w przemyśle włókienniczym i odzieżowym, obuwniczym, skórzanym i meblowym” Institut Francais de la Mode, maj 2007 r. Proszę zauważyć, że Eurostat (STS) używa terminu „produkcja”, który jednakże odnosi się do wartości dodanej.

12 EC Report (2005) „Economic and competitiveness analysis of the footwear sector in the EU-25”

13 Więcej informacji na temat najlepszych rozwiązań w zakresie rozwoju innowacyjnych procesów produkcyjnych w podsektorze obuwniczym znajduje się na stronie internetowej Fashion to Future (www.fashiontofuture.eu).

14 „Structural change, company restructuring and anticipation of change in the European SME sector”, dokument roboczy, forum „Restrukturyzacja i zatrudnienie” (26/27.11.2007 – Bruksela)

15 Komunikat Komisji: „Realizacja wspólnotowego programu lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Przenoszenie własności przedsiębiorstw – ciągłość poprzez nowy początek”, COM(2006) 117 wersja ostateczna, punkt 1.1

- 3.6 W odpowiedzi na te wyzwania w sektorze rozpoczęto **zmudny proces restrukturyzacji, modernizacji i innowacji technologicznej**, co doprowadziło do większej konkurencyjności i specjalizacji w produkcji towarów o wysokiej wartości dodanej.
- 3.7 Komisja CCMI nie twierdzi, że niniejsza opinia wyczerpuje temat i jednocześnie uważa, że słuszne byłoby **skupienie uwagi na niektórych pierwszoplanowych zagadnieniach i problemach, które dotyczą przemysłu włókienniczego, odzieżowego oraz obuwniczego i są postrzegane jako kluczowe dla przyszłego rozwoju sektora, tak by dostarczyć wytyczne i zaproponować konkretne warianty działań.**
4. **Liberalizacja handlu, bariery handlowe i instrumenty promocji**
- 4.1 **Kwestia liberalizacji handlu pozostaje oczywiście w centrum debaty.** Przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy był dłużej od innych sektorów wytwórczych regulowany w obronie przed konkurencją międzynarodową, po pierwsze dzięki „porozumieniu wielowłóknowemu, a następnie dzięki układowi o handlu wyrobami włókienniczymi i odzieżowymi (ATC)¹⁶ i, wreszcie, dzięki protokołowi ustaleń podpisanemu między UE a Chinami¹⁷, który wygasł 31 grudnia 2007 r. Debata ta nabiera zatem aktualności, skupiając się szczególnie na tzw. „wrażliwych produktach” i na przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wyrobów wymagających dużego nakładu pracy, które koncentrują się przede wszystkim w niektórych krajach lub regionach UE¹⁸. Jak podkreśla Europejskie Centrum Monitorowania Zmian należące do Fundacji Dublińskiej¹⁹, sektor ten jest, ogólnie rzecz biorąc, narażony na konkurencję ze strony nowych globalnych konkurentów, przede wszystkim Chin.
- 4.2 **Ze względu na wygaśnięcie protokołu ustaleń z Chinami 31 grudnia 2007 r. konieczne i pilne staje się pogłębienie refleksji publicznej na temat najbardziej skutecznych instrumentów promocji handlu** w celu wskazania środków ochrony wolnego handlu bardziej odpowiednich dla ochrony interesów europejskich podmiotów z tego sektora przy pełnym poszanowaniu porozumień wielostronnych, w dążeniu do celu podkreślanego przez

16 Układ ATC został podpisany w Światowej Organizacji Handlu w styczniu 1995 r. i zastąpił poprzedni system oparty na „porozumieniu wielowłóknowym” z 1974 r.

17 To podpisane w 2005 r. porozumienie tymczasowe wyznacza limity ilościowe w odniesieniu do wzrostu eksportu niektórych wyrobów odzieżowych, takich jak koszulki bawełniane, pulowery, spodnie, sukienki, bluzki, biustonosze, bielizna stołowa, tkaniny bawełniane, bielizna pościelowa i przędza lniana.

18 Tym bardziej, jeżeli weźmiemy pod uwagę, że zawarcie protokołu ustaleń UE-Chiny nie nastąpi równocześnie z zawarciem układu podpisanego przez Chiny i Stany Zjednoczone, co spowoduje, że przez 12 miesięcy rynek europejski będzie dużo bardziej narażony na konkurencję.

19 EMCC – Europejskie Centrum Monitorowania Zmian należące do Europejskiej Fundacji na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy (EUROFOUND): „*Textiles and leather in Europe: the end of an era or a new beginning?*”, maj 2004 r., http://www.eurofound.europa.eu/emcc/publications/2004/sf_lt_1.pdf

Komisję²⁰, którym jest wsparcie wolnego handlu i dostępu do rynków poprzez promowanie uczciwej konkurencji między krajami partnerskimi.

- 4.3 Zasadniczo komisja CCMI popiera **wykorzystanie odpowiednich instrumentów ochrony handlu** (przepisy antydumpingowe, mechanizmy antysubwencyjne i środki ochrony) w celu wspierania konkurencyjności i interesów europejskich producentów oraz pracowników wobec importu towarów na nieuczciwych warunkach, subwencjonowanych lub związanych z silnymi zakłóceniami rynku szkodliwymi dla europejskiej gospodarki. W tym kontekście, nawiązując do uwag zawartych w opinii na temat „Wyzwań i szans stojących przed UE w kontekście globalizacji”²¹, szczególnie nacisk należy położyć na **dostęp do rynku i wzajemność handlową**, przy pełnym poszanowaniu podstawowych zasad zdefiniowanych w WTO i zgodnie z ustaleniami Komisji wprowadzonymi w 2006 r. w sprawie Chin oraz Wietnamu w odniesieniu do butów skórzanych. CCMI przyłącza się ponadto do Parlamentu Europejskiego²², wyrażając **obawę o utrzymanie wysokich barier taryfowych i nietaryfowych w wielu krajach trzecich**, i apeluje do Komisji o **zagwarantowanie lepszych warunków dostępu** do rynków tych krajów dla wyrobów europejskiego przemysłu włókienniczego i obuwniczego w ramach europejskiej polityki handlowej.
- 4.4 Niemniej CCMI uważa, że środkom tym powinny towarzyszyć skuteczne **systemy monitorowania przepływu „wrażliwych” produktów** z niektórych krajów importujących i **odpowiednie mechanizmy „wczesnego ostrzegania”** zarówno poprzez aktualizację systemu kontroli statystycznej (ex post) stosowanego obecnie przez DG ds. Podatków i Unii Celnej (TAXUD), jak i poprzez rozszerzenie systemu monitorowania ex ante typu *double check* na wszystkie produkty „wrażliwe” i inne kraje partnerskie, oprócz Chin. CCMI ma jednakże świadomość, że całkowita skuteczność systemu wymaga zastosowania praktycznych instrumentów „wczesnego ostrzegania” opartych na metodach istotnie wybiegających w przyszłość, przy pomocy których można antycypować dynamikę zjawisk i interweniować w odpowiednim czasie i tam, gdzie jest to konieczne.
- 4.5 Zdaniem CCMI konieczne jest ponadto zapoczątkowanie **stałych działań benchmarkingowych i współpracy z władzami USA**, zwłaszcza w odniesieniu do zasad pochodzenia, etykietowania i taryf²³, jak również do przepisów regulujących udzielanie zamówień publicznych w sektorach przemysłu krajowego o znaczeniu strategicznym.

20 Więcej informacji można znaleźć w komunikacie „Globalny wymiar Europy – konkurowanie na światowym rynku”, COM(2006) 567 wersja ostateczna.

21 Opinia REX/228 – CESE 804/2007: „Wyzwania i szanse stojące przed UE w kontekście globalizacji”

22 Wspólny wniosek o rezolucję w sprawie przyszłości przemysłu włókienniczego po 2007 r., przyjęty przez Parlament Europejski w dn. 13 grudnia 2007 r.

23 Do głównych środków regulujących przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy w Stanach Zjednoczonych należą: Textiles Documentary and Labelling Requirements, Textile Rules of Origin i Textile Tariffs.

4.6 Jednocześnie CCMI dostrzega kluczową rolę nowych krajów wschodzących z Azji i „nowych niepodległych państw” Europy Środkowo-Wschodniej (zwłaszcza Rosji) w kształtowaniu się dynamiki międzynarodowego popytu oraz **pierwszoplanowe znaczenie, jakiego nabrały ostatnio stosunki europejsko-azjatyckie**. Jak podkreślała już Komisja²⁴, CCMI ma świadomość, że rynki azjatyckie nie powinny być postrzegane jedynie jako zagrożenie dla europejskich przedsiębiorstw w tym sektorze, lecz że stanowią one także szansę, dzięki swemu szybkiemu wzrostowi i zmianie modeli konsumpcji, które sprzyjają przedsiębiorstwom eksportującym towary konsumpcyjne o wysokiej wartości dodanej.

5. Globalne łańcuchy, sieci, małe i średnie przedsiębiorstwa

5.1 Jak w wypadku większości skomplikowanych branż europejskiego przemysłu, łańcuch wartości i dostaw przemysłu włókienniczego, odzieżowego i obuwniczego okazuje się coraz bardziej powiązany z wielkimi „globalnymi sieciami” produkcji.

Jak podkreśla Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO), przemysł ten opiera się na modelu kierowanym przez kupującego („buyer-driven”)²⁵, w którym największe marki i główni dystrybutorzy odgrywają kluczową rolę w tworzeniu zdecentralizowanych sieci produkcji w różnych krajach eksportujących, zazwyczaj rozwijających się. Sprawia to, że duże przedsiębiorstwa międzynarodowe mają dominującą pozycję w łańcuchu w stosunku do dostawców z małych i średnich przedsiębiorstw, które działają na etapie początkowym bądź pośrednim łańcuchów i sieci dostaw, a ich pozycja jest całkowicie zablokowana.

5.2 **Brak konkretnych przepisów na szczeblu europejskim i dominacja małych przedsiębiorstw** – w UE-27 ponad 78% przedsiębiorstw w tym sektorze zatrudnia mniej niż 10 pracowników, a MŚP ogólnie rzecz biorąc zatrudniają 72% całkowitej siły roboczej w tym sektorze, generując 74% całkowitej wartości dodanej (dane Eurostatu 2004) – sprzyjają zależności dostawców od dużych klientów, zwłaszcza w regionach, w których przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy jest głównym przemysłem wytwórczym²⁶. Utrudnia to w dużym stopniu działania wspierające innowację i modernizację technologiczną, jak też rozwój umiejętności łączenia się w sieć i powiązanie z globalnymi sieciami wartości.

5.3 Silna koncentracja geograficzna produkcji w tym sektorze, w okręgach oraz sieciach, fragmentacja europejskiego rynku wraz z brakiem systemu promującego partnerstwo regionalne stanowią ponadto **główne hamulce rozwoju w tym sektorze zarówno pod względem produkcji, logistyki, jak i potencjału wykorzystania technologii**.

²⁴ Więcej informacji znajduje się w opracowaniu „Study on the Future Opportunities and Challenges in EU–China Trade and Investment Relations 2006–2010”, DG ds. Handlu, luty 2007 r.

²⁵ UNIDO (2003) „The Global Apparel Value Chain: What Prospects For Upgrading By Developing Countries”

²⁶ Opinia EKES-u w sprawie rozwoju łańcucha wartości i dostaw w perspektywie europejskiej i światowej (CCMI/037 – CESE 599/2007, sprawozdawca: Joost VAN IERSEL, współsprawozdawca: Enrico GIBELLIERI)

- 5.4 Nie przez przypadek europejskie klastry regionalne, które są wysoce wyspecjalizowane w produkcji materiałów włókienniczych, odzieży i obuwia, są wciąż bardziej narażone na napór globalnej konkurencji z powodu charakterystycznego dla nich niskiego stopnia innowacji²⁷. Do tego dochodzi brak prawdziwego europejskiego łańcucha wartości, jak też brak europejskiej sieci zdolnej wykorzystać w całym sektorze główne odkrycia technologiczne różnych biegunów innowacji²⁸, co zmniejsza pozytywny wpływ działalności B+R na wydajność.
- 5.5 Jak Komitet już podkreślał²⁹, konieczne jest zatem skupienie uwagi na koncepcji rozwoju sieci wartości i sieci logistycznej („*supply and distribution network*”), czy – co byłoby lepszym rozwiązaniem – na koncepcji przemysłu zorganizowanego w sieci i na interakcji między przedsiębiorstwami, a także promowanie interaktywnego podejścia w tym względzie na szczeblu krajowym i wspólnotowym. Należy istotnie **zapoczątkować tworzenie partnerstw regionalnych mogących wesprzeć łączenie się przedsiębiorstw z tego sektora w sieci, a także konkurencję na skalę globalną**. Sieci te powinny dokładnie uwzględniać **rolę MŚP w tworzeniu wartości dodanej w całej europejskiej branży włókienniczej, odzieżowej i obuwniczej**, w celu ostatecznego wzmocnienia ich znaczenia w łańcuchu i pełnego rozwinięcia ich potencjału rozwoju. Jednocześnie należy mieć świadomość, że powodzenie sektora, narażonego na olbrzymią presję ze strony konkurencji, zależy bezpośrednio od zdolności do nadania wytwarzanym produktom tożsamości regionalnej, a także od umiejętności organizacyjnych, które wciąż zachowują swą społeczną, historyczną i terytorialną specyfikę, o czym świadczy doświadczenie Włoch.
- 5.6 Mając świadomość, że by być skutecznym, łańcuch wartości w tym sektorze musi przynajmniej nabrać wymiaru eurośroziemnomorskiego, CCMI jest wreszcie zdania, że szczególne znaczenie ma **ożywienie „eurośroziemnomorskiego dialogu w sprawie przyszłości przemysłu włókienniczego i odzieżowego”**³⁰ w celu stworzenia platformy określającej wspólną strategię przemysłową i realizującą w pełni potencjał rynku eurośroziemnomorskiego.

27 Jak pokazują dane zebrane przez Europejskie Centrum Monitorowania Klastrow, oparte na *European Regional Innovation Scoreboard* z 2006 r. (MERIT), główne klastry produkcyjne cechują się niskim stopniem innowacji, przede wszystkim w regionach Europy Wschodniej.

28 W tym znaczeniu konkretnym przykładem sieci biegunów innowacji jest europejski projekt INNOTEX (finansowany w ramach siódmego programu ramowego i europejskiej inicjatywy INNOVA) na rzecz rozwoju platformy służącej wymianie najlepszych rozwiązań w zakresie innowacji przedsiębiorstw w sektorze materiałów technicznych. W projekt jest zaangażowanych szereg klastrow regionalnych z Estonii, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii i Danii.

29 Opinia EKES-u w sprawie rozwoju łańcucha wartości i dostaw w perspektywie europejskiej i światowej (CCMI/037). W opinii tej Komitet zaleca ponadto użycie określenia „sieć” zamiast „łańcuch”, gdyż sieć jest niewątpliwie bardziej ulotnym określeniem.

30 „Euro-Mediterranean Dialogue on the Future of the Textiles and Clothing Sector” (2004–2006). Sprawozdanie współprzewodniczących grup roboczych, lipiec 2006 r.

6. Wizerunek, innowacja i badania

- 6.1 **Kluczowym aspektem wymagającym podkreślenia jest ogólnie wizerunek** sektora wytwórczego w UE, a w szczególności europejskiego przemysłu włókienniczego, odzieżowego i obuwniczego, który jest w przeważającej mierze związany z wizją upadku tradycyjnej produkcji, a w którym w rzeczywistości zdobywa się dużo doświadczeń z zakresu innowacji, i który oferuje dobre perspektywy wzrostu, możliwości zatrudnienia dla wykwalifikowanych młodych ludzi, a także znaczną przewagę konkurencyjną w porównaniu z konkurentami korzystającymi z taniej siły roboczej. Pojawia się zatem konieczność przeprowadzenia kampanii na wielu poziomach (europejskim, krajowym i regionalnym), mającej na celu wzmocnienie tego wizerunku i rozpowszechnienie wśród różnych zainteresowanych stron, klastrów i sieci przedsiębiorstw poczucia optymizmu sprzyjającego inwestycjom koniecznym do przekształcenia sektora w kierunku innowacyjnej produkcji, która byłaby wysoce konkurencyjna w skali globalnej.
- 6.2 Jak CCMI już zaznaczyła³¹, **europejski przemysł jest światowym liderem w zakresie wykorzystania technologii, mody i innowacji**, szczególnie na rynkach technicznych³², przemysłowych i nietkanych wyrobów włókienniczych (filtrów przemysłowych, geowłóknin, produktów higienicznych i produktów dla przemysłu samochodowego, lotnictwa, sektora medycznego itp.), jak również odzieży wysokiej jakości, wykonanej według kreatywnych projektów.
- 6.3 Te elementy przewagi konkurencyjnej są jednakże dynamiczne, a nie statyczne. Nie można ich przyjmować za pewnik, lecz należy je wzmocniać. Innowacja procesów i produktów, zarówno o charakterze technologicznym, jak i nie, oraz zastosowanie wyników badań naukowych o dużym wpływie na przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy muszą lepiej odpowiadać coraz większym potrzebom konsumentów i przedsiębiorstw. By to osiągnąć, **uwaga poświęcana innowacji musi obejmować również pewne zmiany technologiczne, które pozornie zdają się nie dotyczyć tego sektora**, takie jak efektywność energetyczna, identyfikowalność i dostosowanie produktów do potrzeb klienta, środowisko, logistyka, techniczne wyroby włókiennicze itp.
- 6.4 Mając to na uwadze, CCMI uważa, że **konieczne jest promowanie innowacji poprzez zachęcanie do inwestycji i partnerstw technologicznych** (w tym ICT), zwłaszcza dzięki angażowaniu małych przedsiębiorstw wiodących w tym sektorze, wspieranie ich włączenia

31 W opinii CCMI w sprawie przyszłości sektora wyrobów włókienniczych i odzieżowych w poszerzonej Unii Europejskiej (CCMI/009), przyjętej przez CCMI w dn. 7 czerwca 2004 r. (sprawozdawca: Michel NOLLET, współsprawozdawca: Antonello PEZZINI), która stanowi uzupełnienie opinii EKES-u o tym samym tytule (sprawozdawca: Antonello PEZZINI).

32 Tak zwane „techniczne wyroby włókiennicze” znajdują coraz więcej zastosowań w następujących sektorach: odzieżowym, rolno-technicznym, budowlanym, geotechnicznym oraz technicznym dla gospodarstw domowych, przemysłu, dziedziny medycznej, transportu, środowiska, opakowań, systemów ochrony i sportu. Więcej informacji na temat sektorów, w których znajdują zastosowanie techniczne wyroby włókiennicze, można znaleźć w COM(2003) 649 wersja ostateczna, załącznik B.

do istniejących europejskich platform technologicznych w tym sektorze i w obszarze technicznych wyrobów włókienniczych, a także rozwój ośrodków doskonałości. Patrząc z tej perspektywy, należy szczególnie wspierać produkcję i zastosowanie nowych rodzajów przędzy, włókien przędnych i ogólnie rzecz biorąc surowców, między innymi poprzez rozwój badań interdyscyplinarnych. W związku z tym na uwagę zasługują inicjatywy zainicjowane przez Komisję w odpowiedzi na propozycje dotyczące „badań i innowacji” wysunięte przez grupę wysokiego szczebla i na siódmy program ramowy badań i rozwoju (a zwłaszcza dwa programy szczegółowe „Współpraca” i „Możliwości”)³³.

- 6.5 Problemy dotyczące innowacji w przemyśle włókienniczym, odzieżowym i obuwniczym są ściśle związane z szerszą kwestią braku masy krytycznej, jeżeli chodzi o profile zawodowe o charakterze technicznym i naukowym, które mogłyby uruchomić proces rozpowszechniania innowacji. W rzeczywistości, jak przypomina sama Komisja Europejska³⁴, europejska młodzież nie wybiera już zawodów czy studiów technicznych, gdyż nie są one dla niej wystarczająco interesujące. Fakt ten w połączeniu ze zmianami demograficznymi wyjaśnia trudności, jakie przemysłowcy napotykać na rynku pracy, pragnąc znaleźć potrzebne im profile techniczno-zawodowe. Mając to na uwadze, komisja CCMI podkreśla potrzebę **wsparcia kształcenia i kultury w zakresie nauk ścisłych, tak by ożywić przedsiębiorczość wśród ludzi młodych i ich zainteresowanie zawodami oraz studiami technicznymi**. Można to osiągnąć poprzez kampanie podnoszące świadomość w środkach masowego przekazu oraz poprzez projekty pilotażowe służące utworzeniu sieci największych muzeów europejskich, jak również rzetelnych europejskich tras naukowych zorganizowanych tematycznie³⁵.
- 6.6 Wizerunek sektora nacechowany większą innowacją umożliwiłby również wsparcie specjalizacji technologicznej przedsiębiorstw tego sektora i rozwinięcie ich zdolności uzyskania dostępu do kredytu dla nowych projektów inwestycyjnych. **Z tego punktu widzenia konieczne staje się aktywne działanie na rzecz poprawy wizerunku poprzez przedstawianie innowacyjnego charakteru tego sektora, potencjału rozwoju i konkretnych korzyści wynikających z finansowania inicjatyw ukierunkowanych na rozpowszechnianie procesów produkcyjnych o wysokim stopniu wykorzystania technologii. Zgodnie z zaleceniami grupy wysokiego szczebla³⁶ CCMI uznaje potrzebę**

33 W pierwszym przypadku technologie informacyjne i komunikacyjne oraz nanonauki, nanotechnologie, materiały i nowe technologie produkcyjne mogą się przyczynić do zastosowania mikro- i nanotechnologii oraz systemów inteligentnych zarówno w nowych, jak i tradycyjnych materiałach, a także do opracowania zaawansowanych technologicznych rozwiązań dla MŚP. W wypadku programu „Możliwości” działania horyzontalne mogłyby się przyczynić do wsparcia MŚP w wykorzystywaniu wyników badań poprzez działania wzmacniające więź między MŚP i stowarzyszeniami MŚP a kręgami uniwersyteckimi i środkami badań.

34 Nauka i społeczeństwo, plan działania, Komisja Europejska 2004 r.

35 Należy w tym względzie podkreślić pozytywne doświadczenie z realizacji izraelskiego programu „Think Industry”.

36 „European textiles and clothing in a quota free environment”, sprawozdanie grupy wysokiego szczebla i pierwsze zalecenia, czerwiec 2004 r.

ukierunkowanego działania i ułatwiania dostępu do kredytu dla MŚP w tym sektorze. MŚP doświadczają w istocie coraz większych trudności w uzyskaniu dostępu do środków finansowych koniecznych do codziennego funkcjonowania.

- 6.7 Ze względu na trudności strukturalne przedsiębiorstw w europejskim sektorze włókienniczym, odzieżowym i obuwniczym, szczególnie MŚP, w dostępie do długoterminowych środków finansowych, należy wnikliwie ocenić rolę, jaką może odgrywać „kapitał ryzyka” jako alternatywa dla pożyczek bankowych³⁷. Jak zaproponował już Komitet³⁸, wymaga to niemniej jednak pewnych i przejrzystych ram prawnych, ze szczególnym uwzględnieniem transakcji *private equity*³⁹.

7. **Zatrudnienie a wymiar społeczny**

- 7.1 CCMI zgadza się z głównymi podmiotami instytucjonalnymi co do potrzeby wspierania procesu restrukturyzacji przebiegającej obecnie w tym sektorze, **poprzez przyjęcie polityki mogącej zniwelować ewentualne negatywne skutki dla zatrudnienia**. Wśród możliwych rozwiązań zaproponowanych przez grupę wysokiego szczebla znajduje się założenie szeregu centrów monitorowania (krajowych i europejskich)⁴⁰, wzmocnienie dialogu społecznego w sektorze między wszystkimi podmiotami (łącznie z organizacjami MŚP), utworzenie ośrodków wspierających pracowników, którzy stracili pracę, w zdobyciu nowych kwalifikacji poprzez organizację konkretnych kursów szkoleniowych w celu udoskonalenia kwalifikacji zawodowych, ukierunkowanych na innowacje i przemiany przemysłowe, szczególnie dla MŚP⁴¹, oraz opracowanie wspólnych standardów w zakresie kwalifikacji.

37 Więcej informacji znajduje się w Zielonej księdze w sprawie przedsiębiorczości w Europie, COM (2003) 27 wersja ostateczna.

38 Więcej informacji znajduje się w opinii EKES-u w sprawie społeczno-gospodarczego wpływu trendów na rynkach finansowych, ECO/202 (CESE 1262/2007, sprawozdawca: Olivier DERRUINE).

39 W opinii w sprawie Zielonej księgi w sprawie usprawnienia ram prawnych UE dla funduszy inwestycyjnych, COM(2005) 314 końcowy (INT/285 – CESE 403/2006, sprawozdawca: Angelo GRASSO).

40 Jak zaproponowano w 2004 r. (por. przypis 36), grupa wysokiego szczebla zaleca utworzenie struktur zapewniających kształcenie na wszystkich poziomach oraz uaktualnienie kwalifikacji i umiejętności pracowników w tym sektorze.

41 Szczególnie interesująca w zakresie szkolenia zawodowego w przemyśle włókienniczym i odzieżowym jest działalność prowadzona przez portugalski ośrodek technologiczny przemysłu włókienniczego i odzieżowego CITEVE. Ośrodek poprzez różnorodne inicjatywy i kursy stara się wspomagać przedsiębiorstwa w dostosowywaniu się do zmian technologicznych i ewolucji na rynku przy ścisłym uwzględnieniu rozwoju kwalifikacji zasobów ludzkich w tym sektorze. Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.citeve.pt.

Co się tyczy tego ostatniego zagadnienia, Komitet podkreśla potrzebę przeglądu i promowania systemu uznawania kwalifikacji zawodowych obowiązujących w państwach członkowskich⁴² UE w oparciu o innowacyjne podejście pozwalające wykorzystać nowe umiejętności powstające w sektorze włókienniczym, odzieżowym i obuwniczym⁴³.

- 7.2 Zdaniem Komitetu konieczne jest przystąpienie do **sporządzenia wykazu dobrych rozwiązań na szczeblu europejskim**, zarówno o charakterze instytucjonalnym, jak i w sferze małej przedsiębiorczości, oraz **uruchomienie specjalnych ośrodków doskonalenia wyników**. W oczekiwaniu na przyjęcie przez instytucje europejskie bardziej skutecznych instrumentów ukierunkowanych na specyficzne potrzeby przemysłu włókienniczego, odzieżowego i obuwniczego zarówno obecnie, jak i w przyszłości, Komitet uważa, że zasadnicze znaczenie ma rola istniejących instrumentów, przede wszystkim Europejskiego Funduszu Społecznego, dla zarządzania przemianami gospodarczymi i społecznymi, oraz Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji wspierającego pracowników, którzy stali się zbyt tani w wyniku zmiany globalnych modeli handlu, a także programów wymiany studentów Socrates i Erasmus.
- 7.3 CCMI podkreśla ponadto **zasadnicze znaczenie poszanowania podstawowych praw pracy** w formie zawartej w kluczowych, minimalnych normach MOP, ratyfikowanych przez większość państw członkowskich. Nieprzyjęcie tych norm przez niektóre kraje powinno skłonić Komisję do podjęcia konkretnych środków w celu ograniczenia wymiany handlowej, przy pełnym poszanowaniu wspólnych wielostronnych zasad WTO⁴⁴, a także **do nietolerowania „dumpingu społecznego”**. CCMI popiera potrzebę wzmocnienia i pełnego zastosowania minimalnych norm pracy przez wszystkie państwa-sygnatariuszy i ustalenia wiążących norm o charakterze technicznym, społecznym i ekologicznym **ukierunkowanych na wzmocnienie „europejskiego modelu społecznego” na świecie, zgodnie ze strategią lizbońską**.
- 7.4 **Komitet wzywa przedsiębiorstwa do uznania swej odpowiedzialności społecznej w zakresie zatrudnienia i restrukturyzacji** poprzez wyjście poza przewidziane zobowiązania prawne i wsparcie Komisji w tworzeniu europejskiego sojuszu na rzecz CSR, zgodnie z ostatnio wysuniętą propozycją⁴⁵.

42 Więcej informacji na temat kwalifikacji zawodowych można znaleźć na stronie Europejskiego Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (CEDEFOP), czyli europejskiej agencji promowania edukacji i szkolenia zawodowego w UE-27.

43 W tym kierunku zmierza wspólne zaangażowanie krajów i instytucji europejskich, które doprowadziło do opracowania i przyjęcia przez Komisję jednolitych ram wspólnotowych dla przejrzystości kwalifikacji i kompetencji (Europass) (decyzja nr 2241/2004/WE).

44 Więcej informacji znajduje się w opinii REX/141, CESE 313/2004: *System powszechnych preferencji* (sprawozdawca: Antonello PEZZINI).

45 Więcej informacji znajduje się w komunikacie pt. „Realizacja partnerstwa na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia: uczynienie Europy liderem w zakresie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw”, COM(2006) 136 wersja ostateczna oraz w Zielonej księdze w sprawie promowania europejskich ram odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw, COM(2001) 366 wersja ostateczna.

7.5 Z zatrudnieniem i wymiarem społecznym wiąże się również zagadnienie europejskiej polityki zamówień publicznych, które przyczyniają się do ok. jednej piątej PKB w UE-27. Władze publiczne są wciąż istotnymi podmiotami rynkowymi i posiadają skuteczne instrumenty ożywienia inwestycji prywatnych w innowacje, wzrost i zatrudnienie, zgodnie z celami lizbońskimi⁴⁶. Konkretnie rzecz biorąc, europejskie przedsiębiorstwa włókiennicze, odzieżowe i obuwnicze mogą czerpać duże korzyści z **nowej polityki zamówień publicznych, która stymuluje innowacje**, szczególnie w sektorach, w których techniczne wyroby włókiennicze znajdują największe zastosowanie, to znaczy głównie w sektorze medycznym, obronnym i transportowym⁴⁷. W tym zakresie należałoby zainicjować projekty pilotażowe na szczeblu europejskim.

8. **Ochrona własności intelektualnej (zwalczanie piractwa i podrabiania)**

8.1 Należy wreszcie wspomnieć **praktyki podrabiania, piractwa i naruszania postanowień art. 25 ust. 2** Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej, które wciąż zagrażają wielu europejskim przedsiębiorcom z przyczyn niemających nic wspólnego z uczciwością, zdolnością do przedsiębiorczości i poszanowaniem praw pracowników.

8.2 W sytuacji, gdy najmocniejszym punktem europejskich przedsiębiorstw w sektorze włókienniczym, odzieżowym i obuwniczym jest innowacja, projektowanie i wizerunek, **ochrona własności intelektualnej** jest aspektem o fundamentalnym znaczeniu dla zagwarantowania temu przemysłowi konkurencyjności na skalę globalną.

8.3 **Podrabianie i piractwo** są ściśle związane z ochroną własności intelektualnej, a ich skutki obejmują nie tylko przedsiębiorstwa, lecz również kwestie ochrony konsumentów (por. pkt 9.1). Niestety w ostatnich latach odnotowano stałe nasilanie się tych nielegalnych praktyk. W 2006 r. liczba podrobionych produktów wzrosła o 30% w stosunku do roku poprzedniego⁴⁸ i przechwycono ogółem 30 mln artykułów.

8.4 Rozwiązania techniczne mające na celu zwalczanie podrabiania powinny promować „inteligentne etykietowanie” kolorów, rodzaju tkaniny i włókna oraz „etykietowanie techniczne” gotowych ubrań. CCMI uważa ponadto, że konieczne jest przyjęcie bardziej skutecznych przepisów w zakresie identyfikacji **pochodzenia produktów**, wraz z odpowiednimi systemami **identyfikowalności i etykietowania**, które mogą ukazać odpowiednie etapy produkcji wartości dodanej w łańcuchu wartości. CCMI popiera zatem ustanowienie europejskich przepisów dotyczących wprowadzenia europejskiego znaku pochodzenia dla niektórych kategorii produktów.

46 „Realizacja wspólnotowego programu lizbońskiego: badania naukowe i innowacje jako inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia: wspólna koncepcja”, COM (2005) 488 wersja ostateczna

47 Więcej informacji na ten temat można znaleźć w „Guide on dealing with innovative solutions in public procurement”, SEC(2007) 280.

48 Więcej informacji można znaleźć w „Summary of community customs activities on counterfeit and piracy”, 2006 r. – DG TAXUD.

9. Ochrona konsumentów i środowisko

- 9.1 CCMI dostrzega, że podrabianie jest nielegalną praktyką, która wpływa nie tylko na przedsiębiorstwa, lecz również na zdrowie konsumentów, gdyż konsumenci są coraz bardziej narażeni na zagrożenia i oszustwa. CCMI odnotowuje szczególnie potrzebę **podniesienia świadomości potencjalnego wpływu na zdrowie konsumentów pewnych produktów, które są niezgodne z normami UE w zakresie zdrowia i środowiska**. Konieczne jest zatem dążenie do celów wyznaczonych w nowej strategii konsumenckiej Komisji, które wzmacniają dostępne środki ochrony poprzez realizację ustanowionej polityki i zapewnienie ochrony opartej na systemie monitorowania. Zadaniem tego systemu jest zapobieganie wprowadzaniu na rynek niebezpiecznych produktów lub wywieraniu jakiegokolwiek presji na konsumentów przez niespójną lub niezgodną z prawdą reklamę, etykietowanie, certyfikaty i deklaracje zgodności.
- 9.2 Komisja CCMI potwierdza również **potrzebę dostarczenia konsumentom jasnych i zrozumiałych informacji na temat produktu**. Konsumenci muszą otrzymać wszelkie stosowne informacje w jasnym i potocznym języku. Jakiegokolwiek podejmowane środki nie mogą być postrzegane jako alternatywa dla krajowej lub europejskiej ochrony prawnej, lecz raczej jako dodatkowy instrument zapewniający uczciwe warunki konsumentom i dostawcom towarów i usług⁴⁹.
- 9.3 Jeżeli chodzi o **ochronę środowiska**, przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy rodzi wiele pytań. Oprócz wspomnianej już ochrony zdrowia pracowników i konsumentów, chodzi szczególnie o racjonalne wykorzystanie surowców, energii i wody, usuwanie odpadów i walkę z marnotrawstwem, rozwój recyklingu oraz stacji uzdatniania wody w celu ochrony środowiska.
- 9.4 W tym względzie na szczególną wzmiankę zasługuje **rozporządzenie REACH** oraz nowa polityka wspólnotowa w zakresie produktów chemicznych. Chociaż CCMI popiera ogólny cel, jakim jest ochrona środowiska, obawia się, że nadmierne obciążenie biurokracją europejskich przedsiębiorstw przez ten program, a zwłaszcza MŚP, może zacząć wywierać negatywny wpływ na konkurencyjność⁵⁰. Jednocześnie CCMI odnotowuje, że **ochrona środowiska stanowi dla przemysłu włókienniczego, odzieżowego i obuwniczego również szansę na światowy sukces w zakresie produkcji zrównoważonej ekologicznie**, między innymi w sektorach w dużym stopniu zależnych od wykorzystania produktów chemicznych,

⁴⁹ Opinia EKES-u w sprawie Zielonej księgi w sprawie przeglądu dorobku wspólnotowego w dziedzinie praw konsumenta, COM(2006)744 wersja ostateczna (INT/336 – CESE 984/2007, sprawozdawca: Richard ADAMS)

⁵⁰ Więcej informacji na temat wpływu rozporządzenia REACH na przemysł włókienniczo-odzieżowy i obuwniczy można znaleźć w opracowaniu zleconym przez DG ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu – zgodnie z zaleceniem grupy wysokiego szczebla – zatytułowanym „*Analysis of the Potential Impacts of REACH on European Textile Supply Chains*” (grudzień 2005 r.), sporządzonym przez EnviroTex GmbH. Por. również CCMI/010 – CESE 242/2004 fin rev., sprawozdawca: David SEARS, współsprawozdawca: Julius HOSMAN, NAT/224 – CESE 524/2004, sprawozdawca: Paolo BRAGHIN, NAT/275 – CESE 850/2005, sprawozdawca: Paolo BRAGHIN.

a także na zapewnienie produkcji proekologicznej poprzez rozwój ekologicznych tkanin w celu kontroli erozji i ochrony wody, ograniczenia zanieczyszczenia powietrza itp. Również w tym wypadku ukierunkowana kampania informacyjna w tej dziedzinie może odgrywać istotną rolę, jeżeli chodzi o wzmocnienie znaczenia zasad zrównoważonego rozwoju zarówno w produkcji, jak i marketingu.

10. Zarządzanie

- 10.1 Przy takiej mnogości podmiotów, inicjatyw, analiz i raportów wyraźnie widać, że brakuje wyczerpującego obrazu możliwości i perspektyw w tym sektorze, a także skutecznego monitoringu czynników egzogennych i endogennych wpływających na przemiany strukturalne. Brakuje przede wszystkim kompleksowej zdolności do udzielania właściwych i szybkich odpowiedzi, wychodzących poza rozważania teoretyczne. **Wśród podmiotów z tego sektora panuje zatem poczucie niepewności o przyszłość europejskiego przemysłu włókienniczego, odzieżowego i obuwniczego.** Inicjatywy inicjowane zarówno przez podmioty instytucjonalne, jak i prywatne ujawniły brak koordynacji horyzontalnej i wertykalnej umożliwiającej wykorzystanie w całym sektorze spodziewanych korzyści.
- 10.2 Wskazówki sformułowane w ciągu ostatnich lat przez grupy wysokiego szczebla skupiające przedstawicieli tego sektora, środki podjęte przez Komisję Europejską w ostatnim programie strategii przemysłowej oraz poprzednie inicjatywy i propozycje wysuwane przez EKES w odniesieniu do tej tematyki, **wymagają zatem nowego bodźca, którym jest poszerzenie uczestnictwa i współpracy państw członkowskich, małych i średnich przedsiębiorstw, zbiorowości lokalnych oraz ośrodków badawczych.**
- 10.3 Z tego względu CCMI dostrzega ponownie potrzebę zaangażowania w konstruktywny dialog wszystkich zainteresowanych podmiotów, od instytucji europejskich i krajowych, a przede wszystkim lokalnych i regionalnych, po sektor prywatny, w tym stowarzyszenia MŚP, partnerów społecznych i konsumentów. Wziąwszy pod uwagę doświadczenie zdobyte w omawianym sektorze, a także swą specyficzną pozycję instytucjonalną, CCMI może być skutecznym instrumentem powiązania i koordynacji różnych zainteresowanych stron. Z tego względu **CCMI ma nadzieję, że będzie mogła prowadzić stałe działania w zakresie monitoringu, promując wzmocnienie dialogu sektorowego i oczekiwane przekształcenie debaty w konkretne działania.** CCMI we współpracy z Komitetem Regionów wspiera zatem inicjatywy regionalne – ze szczególnym uwzględnieniem regionów, w których dominuje przemysł włókienniczy, odzieżowy i obuwniczy – ukierunkowane na wspieranie **zarządzania procesem na szczeblu lokalnym** i tworzenie na szczeblu europejskim sieci głównych regionalnych biegunów produkcyjnych tego przemysłu w celu większego ich zaangażowania w globalne sieci wartości i innowacyjną dynamikę.
- 10.4 CCMI ma świadomość, że zagadnienia omówione w niniejszym raporcie informacyjnym nie wyczerpują całego spektrum problemów wskazanych przez różne opracowania w tym sektorze, jak też debaty publiczne głównych podmiotów instytucjonalnych

i nieinstytucjonalnych. Inne istotne wyzwania i problemy pozostają otwarte. Wystarczy wspomnieć kwestie dotyczące rozwoju zrównoważonego, który wiąże się ściśle z zagadnieniem efektywności energetycznej przedsiębiorstw w tym sektorze, a także podwykonawstwo, sposoby integracji z rynkiem śródziemnomorskim i potrzebę zwiększenia inwestycji w sektorze poprzez wyznaczenie instrumentów finansowych wspierających wzrost i ułatwiających wejście nowych przedsiębiorców na rynek. Jednakże **CCMI uważa, że zapoczątkowanie konstruktywnego dialogu w celu rozwiązania głównych problemów wymienionych powyżej – wraz ze sporządzeniem szeregu praktycznych zaleceń skierowanych do obecnej prezydencji słoweńskiej oraz do następującej po niej prezydencji francuskiej – stanowi z pewnością krok we właściwym kierunku.** Komitet proponuje ponadto, że w najbliższej przyszłości będzie odgrywać pierwszoplanową rolę jako forum dialogu między różnymi podmiotami uczestniczącymi w tym procesie, które może zachęcić do podejmowania praktycznych inicjatyw.

Bruksela, 4 lutego 2008 r.

Przewodniczący
Komisji Konsultacyjnej
ds. Przemian w Przemysle

Sekretarz generalny
Europejskiego Komitetu
Ekonomiczno-Społecznego

Joost VAN IERSEL

Patrick VENTURINI
